

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општнска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за члана друге класе управе вароши Београда Василија Лазаревића, секретара прве класе начелства округа рудничког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза подгорског Косту Стојановића, начелника исте класе среза крагујевачког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза крагујевачког Благоја Радовановића, начелника исте класе среза подгорског;

за полицијског писара треће класе среза поречког Косту Трифунџића, полицијског писара исте класе среза голубачког, по службеној потреби; и

за полицијског писара треће класе среза голубачког Борислава Поповића, полицијског писара исте класе среза поречког, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 8. октобра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за шефа гинеколошко-бабичког одељења опште државне болнице Д-р Никољу Х. Николића, бившег шефа истог одељења;

за лекара среза власотиначког Д-р Јована К. Крајчанића, лекара среза ражањског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 8. октобра 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Али чиновник који врши продају није властан да сам, без пристанка повери-

лаца, купцу даје почек. Дотле се пуномоћство његово, чиновничко, не распростире, пуномоћство чији је обим законом утврђен. Отуда, ако би чиновник ипак, прелазећи преко категоричке наредбе §-а 483., по којој се, на јавној продаји покретних ствари, излицитирана цена полаже одмах, одобрио неки рок купцу, ово не би обавезивало повериоце, према §§-има 611. („Пуномоћник онолико само власти има, колико му је дано“) и 620. („Што пуномоћник у име свога властодавца са трећим сврши или уговори по смислу свога пуномоћства оно је стално и веже и властодавца и трећега“) Грађ, Зак., који вреде како за уговорно тако и за законско пуномоћство, и они би могли, и пре тога не надлежно датога рока, тражити од купца наплату цене. Чиновник, пак, могао би, за такву своју неправилну радњу, одговорати грађански, према повериоцима, а дисциплински, према својој претпостављеној власти (§ 500.).

Напоследку, ако купац има што да прима од дужника, он неће полагати излицитирану цену у готовом новцу, већ, „...у колико би се из цене тако купљене ствари по реду првенства могло намирити, може на толико д-ти признаници место готовога новца“ (§ 483. став други). Ако би се купац, као поверилац, из излицитиране цене наплаћивао само делимично, онда би он, у толико, власти дао своју признаницу (квиту) док се „Остало мора у готовом новцу положити“ (§ 483., последњи став).

II. Продаја непокретних добара. Пре измене § 483. од 29. Априла 1885. год., купац једне непокретне ствари, продате на јавној лицитацији, био је дужан излицитирану цену положити „најдаље осми дан после свршене продаје“. Горња измена §-а 483. удвојила је тај рок, тако да се излицитирана цена, код јавних продаја непокретних ствари, данас полаже „најдаље шеснаести дан после свршене продаје“. Осим овога прописа, за рок у коме се има положити излицитирана цена, имамо још један, онај у другом ставу §-а 507. где стоји: „Но кад има тужбе за уништај продаје, онда ни купац неће цену полагати у року који је за то остављен §-ом 483-им. У овом случају купац ће цену

бити дужан положити у року од три дана пошто му се саопшти да је извршена судска одлука, којом је и по тужби продаја оглашена за снажну“. (Замена од 14. Јула 1898. год.).

Ако је овај последњи случај, тада неће бити никакве тешкоће односно рока у коме купац има цену да положи: рок у коме се ту цена има положити тече, не од дана када је судска одлука којом се продаја за снажну проглашава постала извршном, већ од дана када је купцу¹⁾ саопштено на попис да је та судска одлука постала извршном. Рок тај не може почети тећи пре тога саопштења, баш и да је купац, на неки други начин, сазнао за извршност судске одлуке. Када законодавац, за сазнање, од стране појединца, неке правне чињенице, тражи испуњење извесне форме — као што је то овде случај — тада се узима да тога сазнања нема изван и без испуњења те форме. Али, по §-у 507., довољно је само да власт саопшти купцу да је судска одлука постала извршном па да онај рок од три дана започне тећи: није, на име, потребно да, осим тога, власт купца и позове да цену положи.²⁾ У осталом, може се узети да се позив за полагање цене виртуелно садржи у самом оном саопштењу о извршности судске одлуке. Укратко, ако у року од три дана, почев од тога саопштења, купац цену не положи, он је у задолужењу, и власт може одмах, по §-у 483., одредити другу продају.

У случају, ако је било жалбе и спора — случај предвиђен у §-у 507., продаја је извршена онда када ова буде дефинитивно одбачена и, на тај начин, продаја одобрена. Жалба је дефинитивно одбачена, ако је њу одбацио и Касациски Суд, који, као последња судска инстанција, решава у споровима о уништају

¹⁾ Односно његовом пуномоћнику. В. решење Касациског Суда (Одељење) од 5. Септембра 1903. год., бр. 5805.. С. Јањић, Грађански-Судски Поступак протумачен начелним одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти, Полицијски Гласник, год. 1904., број од 5. Децембра стр. 370..

²⁾ У овом смислу в. решење Касац. Суда (III. Одељење) од 19. Децембра 1902. год. Бр. 10437.: С. Јањић, ор. cit., Полицијски Гласник, год. 1904., број од 5. Децембра, стр. 371..

јавних продаја, било да је о уредности продаје расправљао само првостепени суд било да је о томе судио и Суд Апелациони. Ако тужилачка страна није употребила правно средство, било против одлуке првостепенога суда — за случај да је само овај о продаји решавао —, било против одлуке Суда Апелационога — онда када и овај има да о томе решава —, тада је продаја извршена од дана када протече рок за правно средство, а то је петнаест дана од дана саопштене одлуке (првостепенога или Апелационога Суда) туженој страни (§§ 311. други став и 323.).³⁾

Тешкоћа се појављује онда када је реч о примени §-а 483., у колико он говори о року у коме купац има да положи излицитирану цену. Што је изван сумње, то је да се овде мисли на случај када није било жалбе против продаје, пошто је противни случај, када је жалба било, регулисан §-ом 507.. Отуда питање: откада тече онај рок од шеснаест дана у коме је, по §-у 483., купац дужан цену положити?

Има овде још једна ствар која је сигурна а то је: да тај рок не може отпочети тећи за оно време док траје онај рок од петнаест дана у коме се може изјавити жалба против продаје (§ 502.). Под „даном свршене продаје“, које изразе употребљава законодавац у §-у 483. за означење момента од кога теку оних шеснаест дана, не треба, дакле, разумети онај дан кога је била лицитација — или, ако је ова била више од једног дана, онда последњи дан лицитације —, већ под тим даном може се схватити само онај дан кога продаја постане извршном. Све до тога момента није сигурно, да ли ће извршена продаја остати у снази, да ли је она, збиља, „свршена“. Све до тога момента, према томе, не може се знати да ли ће купац бити, дефинитивно, у обавези да излицитирану цену положи. Од њега се, дакле, не може тражити испуњење једне обавезе, полагање цене, чија егзистенција, догод траје рок у коме се може изјавити жалба против извршене продаје, није извесна. Продаја постаје извршном, апотражујући случај жалбе против продаје, о чему је горе било говора, протеком рока за жалбу одређенога, а тај је рок, казали смо, од петнаест дана, рачунајући, после допуне првога става §-а 502., увек од онога дана кога је лицитација извршена. Дни продаје (dies a quo) не рачуна се у рок (в. § 117.).

Али, што је неизвесно то је: да ли ће рок од шеснаест дана почети тећи још од самога дана када је продаја постала извршном, то јест одмах по истеку петнаестог дана од дана када је продаја

била? Питање се поставља због замене §-а 507., по којој, као што смо видели, онај рок од три дана, дат купцу за полагање цене, не тече од дана када је одлука судска којом је продаја одржана у снази постала извршном већ од дана када је та одлука купцу саопштена. Да ли не треба, аналогно, ту одредбу применити и на случај §-а 483., т. ј. када није било жалбе против продаје нити парнице за њено уништење, и рећи: рок од шеснаест дана тече од дана када власт саопшти купцу да је продаја, услед одсуства сваке жалбе против ње, постала извршном, тако да, догод власт то саопштење купцу не учини, рок од шеснаест дана неће почети тећи? Ми мислимо да треба на ово питање одговорити афирмативно, најпре зато што би, ако би се узело да рок од шеснаест дана тече од дана истека рока за жалбу, било очигледне неједнакости између случаја када је против продаје било жалбе и случаја када ове није било: у првом случају купац би имао несравњено много више времена за спремање да излицитирану цену положи, пошто он ову има, тада, да положи тек у року од три дана откада му се саопшти да је спор око уништаја продаје дефинитивно завршен, док би, у другом случају, купац, за то спремање, имао много мање времена на расположењу, јер би он морао цену положити у року од шеснаест дана од дана када продаја постане, протеком рока за жалбу, извршном. Зар нећемо бити ближе оној „правици“, о којој говори § 8. Грађ. Зак., па, дакле, и вољи законодавца, ако, и у овом другом случају, решимо да ће рок за полагање цене почети тећи од дана саопштења, од стране власти купцу, да је продаја, зато што нема жалбе, постала извршном?

Осим тога, дошли бисмо, противним тумачењем, до још једне неједнакости, коју, на сваки начин, законодавац није желео. Реч је о овоме: у случају §-а 507., законодавац неће да се купац, како би знао да ли му је онај рок од три дана отпочео тећи, сам извештава о томе да ли је и када продаја постала извршном, извршношћу саме одлуке којом је она оснажена, — што, свакако, не би било немогуће купцу постићи, — већ му полагај олакшава на тај начин што он не мора да иде у надлежни првостепени суд те да, у архиви његовој, извиди да ли је спор о уништају продаје окончан као и да ли је одлука којом је продаја оснажена постала извршном. Напротив, то је дужност извршне власти да се о томе извести и да њему, купцу, саопшти на потпис да је продаја постала извршна. Међутим, у случају § а 483., тако не би било, законодавац би ту, из разлога нама непознатих, ставио баш у дужност купцу да се он лично извештава да ли није каква жалба против продаје изјављена, те да, тако, зна да ли је продаја постала извршном. Ми не можемо да пристајемо на овакву интерпретацију која би законодавца правила недоследним и неправичним.

Најзад, ваља имати на уму и сам систем нашега Грађ. Судског Поступка, који се одликује тиме што у њему није дато

онолико иницијативе странкама као што је то, н. пр., у француском процесуалном праву. Тако, да узмемо само један пример, да бисмо ову разлику између та два система што боље истакли: у француском праву, дужност достављања судских пресуда парничним странкама не лежи на суду већ на самим тим странкама, док је, као што знамо, код нас обрнуто (Гл. XIII. Грађ. Суд. Пост., §§ 358. à 375). Разлог те основне разлике између нашега система и францускога лежи у томе што се, код нас, због недовољне обавештености парничара у судским и законским стварима, није смело вођење спора оставити онако потпуно странкама, као што је то случај са француским парничарима где се је, благодарећи нарочито установи судских заступника познатих под именом les avoués, начело: да су, у грађанском спору, странке господар спора, могло скоро до крајњих граница извести.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Ж. Перић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Миричке

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу¹⁾

(НАСТАВАК)

II.

Постанак усановне одговорнога уредника стоји несумњиво у вези са анонимношћу периодичне штампе и са отуда потичућим тешкоћама доказивања у погледу питања: коме ће се приписати у кривицу кажњива радња, која је учињена садржином чланка, одштампаног у коме периодичном спису. Ове су се тешкоће, сасвим појмљиво, појавиле тек онда, кад је цензура била укинута. Јер цензура је сама давала довољно јемства, да се садржина списа не противи казненом законнику, па ако се и поред тога овде овде дешавало, да дође, до казног подступања због кога списа, издатог о добрењем цензуре, ипак ови, зацело само изузетни случајеви, нису захтевали никакве нарочите законске мере.

Тек кад је цензура укинута, показало се као потребно да се — због горе означене нарочите особине периодичне штампе — у неку руку обезбеди још у напред једним лицем, које ће се због кажњиве садржине узимати на одговор. У времену, кад се ова потреба појавила пред законодавством немачких савезних држава, већ је постојао углед у француском законодавству, то јест *gérant responsable* францускога закона о штампи од 18 јула 1882 године, којим је замењен *éditeur responsable* закона о штампи од 9. јуна 1819 године. Према дотичним одредбама закона од 1828 године морао је сваки *gérant responsable* новина, које су дужне биле дати кауцију, бити вла-

³⁾ О §. 483., у вези са §§-има 502. и 504., има један кратак чланак, под насловом: „О извршењу. (§. 483. Грађанског Судског Поступка)“, која је у *Правди* (год. 1872., бр. 22.) штампао О. Ж. Стевановић. (В. Гојко Никетић, *Правна Библиографија*, стр. 30.). Тај лист *Правду*, који је био политички лист, не треба помешати са правним часописом *Правдом*, који је, под уредништвом Д. Новаковића, С. Антића, и У. Кнежевића, излазио у години 1869. и престао 31. Јуна 1870. године. (В. *Споменицу Д-ра Николе Крстића*, стр. 95.. Издање Српске Краљевске Академије Наука, год. 1908.).

¹⁾ У прошлом броју пропуштено је назначити да је овај чланак штампан у Goldammer-овом *Archiv für Strafrecht* Band. 57.

сник најмање једнога удела у предузећу и бар једне четвртине од положене кауције. Сем тога били су одговорни жеранти или бар један од њих, дужни да уређивање лично надгледају и њиме управљају (*Gurveiller et diriger*). Примерак, који се имао предати надлежној власти чим број изађе, морао је бити потписан од најмање једног жеранта. Овога односно ове постизавала је онда одговорност за садржину листа, која је тако строга била, да је одговорни жерант кажњаван *целом* казном, која је за учиниоца била прочирана, и то и онда, ако он сам није имао учешћа у састављању кажњиве садржине.

Из овога што је казано падају у очи два момента, која карактеришу појам одговорнога жеранта по француском закону о штампи од 1828 године, и то с једне стране законом захтевано *финанцијско* учешће у предузећу новина, а с друге стране околност, да одговорни жерант *није* био уредник или бар да то није морао бити, т. ј. да није морао учествовати у састављању садржине штампаног списка.

Законодавства немачких савезних држава одступиле, кад по укидању цензуре тражаху личност, коју би у напред могли учинити одговорном за кажњиву садржину периодичнога штампаног списка, од угледа у француском закону о штампи од 1828 година, и то у томе, што на место одговорнога жеранта ставиле одговорнога уредника. Ово одступање није само спољње, формално, већ оно има и важан унутарњи значај, то јест тај, што је захтев финансијског интереса у предузећу новина потпуно потиснут моментом активног учешћа у састављању садржине штампаног списка. Са тиме се већ на сваки начин да боље сложити начело, да за деликт, учињен садржином штампаног списка, има да одговара одговорни уредник.

Први немачки партикуларни закон о штампи, у који је уведена установа одговорнога уредника, јесте *баденски* закон од 28 децембра 1831 године. Изгледа несумњиво да је овај закон, који је био углед за законе о штампи других немачких савезних држава, а нарочито и за аустријско законодавство о штампи, и сам био постао под утицајем горе споменутога францускога закона о штампи од 1828 године и да је поглавито и одговорни уредник уведен по угледу на одговорног жеранта. Али овде неће се и то испитивати, да ли је истинито тврђење Loening-ovo (*Die straf. Haftung des verantwortlichen Redakteurs*, 73) да је установа одговорнога уредника у баденскоме закону постала са *погрешнога* схватања францускога угледа. Толико стоји утврђено, да су се закони немачких држава знатно приближили општим казнено-правним начелима тиме, што су при решењу питања о казнено-правној одговорности за садржину периодичнога штампаног списка највише полагали на *умно учешће у састављању ове садржине*. Јер јасно је, да по овим начелима само фактично учешће у стварању кажњиве садржине, а не можда невршење дужности надзора, може чинити основу за при-

мену законом одређене казне за учиниоца

На сваки начин могло би се по речима у § 6 баденскога закона о штампи од 1831 године: „за сваки часопис или новине именовале се *један баденски држављанин*, који је навршио тридесету годину живота, за *одговорног уредника*. Свакој свесци часописа и сваком броју новина треба придодати име одговорног уредника“ — јавити сумња у том правцу, да ли је законодавац имао намеру, да баш само *прави* уредник треба да буде као одговорни уредник именован. Да успркос томе само ово тумчење одговара намери закона, за то изгледа да говоре историјски а и стварни разлози. У *историјском* погледу зацело претеже то, што је појам *уредника* још пре тога у времену цензуре познат био како стварном животу тако и законодавству¹⁾. Али у *стварном* правцу изгледа да се управо не да замислити, да је стоменути баденски закон хтео допустити могућност, да се као одговорни уредник именује ма како страни лице, које ни у каквом односу не стоји према садржини мисли у периодичном штампаном спису. На тако што могао је именовани закон у толико мање циљати, што је он, као што ћемо видети, напустио захтев финансијског учешћа у предузећу новина, који је био поставио француски закон о штампи од 1828 године.

Одређеније гласе у реченом погледу *саксонски* закон о штампи од 18 новембра 1848 године и *пруски* закон о штампи од 12 маја 1848,²⁾ говорећи час о одговорном уреднику, час просто само о уреднику, а не допуштајући ни најмању сумњу о томе да се тиме мисли на једну исту личност, то јест на ону, која је власти као одговорни уредник пријављена односно као такав на листу именован.

Царевински закон о штампи од 7. маја 1874, који сада важи, наслања се, прописујући у § 7 означавање имена и места становања „одговорнога уредника“ на листу, у овом погледу очевидно на текст § 24 пруског закона о штампи од године 1851. Означања „одговорни уредник“ царевински закон о штампи консеквентно се држи. Један изузетак чини одредба последњег одељка §. 18., којим се наређује да ће се издавач периодичнога штампаног списка и онда казнити, ако са знањем допушта, да се на спису које лице *лажно* као уредник именује. Ипак једва се може сумњати, да се и овде мислило на *одговорног* уредника, пошто се баш само овај према цитираном §. 7. на листу има именовати³⁾. Да у осталом по мишљењу законодавца само прави уред-

ник може бити као одговорни уредник именован, изгледа да излази из прописа одељ. 2. §. 7, по коме при именовану више лица из форме и садржине именована мора да се одређено види, за који део штампаног списка свако од именованих лица, „води бригу“ у погледу уређивања. Али наравно сви закључци, који се везују за овај текст у замисљеном правцу, морају отпасти, чим се узме, да се овде ни на шта друго није мислило него на вођење *одговорнога* уредништва. Фактички је ово једино тачно тумачење, као што ће се даље ниже показати.

Што се *аустријскога* права тиче, садржавао је провизорни закон о штампи од 31. марта 1848 године у § 5. ову одредбу:

За сваке новине или периодични спис, који буду у овој држави излазили, пријавиће се власти *један одговорни уредник*, који је аустријски поданик, у земљи станује, који има најмање 24 године живота, и који има да пре издавања списка положи за трошкове, накнаду и новчане казне кауцију од 1000 форината, ако исти не излази чешће од три пута недељно, а 2000 форината, ако чешће излази. Ова ће се кауција полагати у провинцијском главном граду код земаљске владе, у окружним варошима код окружног начелства, код којих ће се власти поднети и горе захтевани докази односно *уредника*.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео

Д-р Д. Аранђеловић.

СУДСКА ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Појам полиције обухвата неколике класификације које показују различне правне елементе, који се тичу полиције и њеног активитета. Разликује се пре свега: *судска полиција* и *административна полиција* (*gerichtliche und administrative Polizei*). Затим: *превентивна* и *репресивна* полиција (*vorbeugende und zwingende Polizei*); *полиција сигурности* и *администрације* (*Sicherheits und Verwaltungs polizei*) чије вршење конституише бранше администрације.¹⁾

Израз *судска полиција* има француско порекло. Немачко право по француском моделу усвојило га је за изванредан круг помоћног активитета кривичне правде.²⁾ Судска полиција обухвата активитет државе у колико има за циљ да *констатује казнима дела* и *осигура кажњење кривца*. Она припада по својој природи кривичној правди; она црпи своја правила из законика о кривичном поступку.³⁾

Судску полицију врше у Француској функционери који се зову: „службеници судске полиције“, означени у првој књизи законика о кривичном поступку, у чл. 9. под насловом: „судска полиција и службеници који је врше“. (*Livres premier*.

¹⁾ *Otto Mayer*. — Le droit administratif allemand, tome deuxième. Стр. 6.

²⁾ Исти.

³⁾ Исти.

¹⁾ Тако се на пр. о уреднику говори већ у озлоглашеном закључку савеза од 30. септембра 1819 године (т. зв. савезном зак. о штампи).

²⁾ Дотичне одредбе оба ова закона о штампи цитиране су код Bulow-a, *Goldt. Archiv f. Strafr.* 40, 253 f. С обзиром на односна излагања Bulow-a ја могу бити кратак у погледу историје развића уставне одговорног уредника у немачком законодавству.

³⁾ Ово се јасно види и из текста дотичнога листа у владино пројекту (§ 19. предпоследњи одељак): „ако он са знањем допусти, да на истом буде које лице *лажно* именовано као одговорни уредник, док у ствари неко други уређивањем руководи“. Упореди *Goldt, Archiv*, Band 22. стр. 116.

De la police judiciaire et des officiers qui l'exercent).

Карактер је инквизиторског поступка што поверава истраживање, ислеђење и гоњење кривичних дела функционерима званично институисаном у том циљу.

Кривична процедура има три особена периода; она се састоји из три серије аката различних у својој природи, ма да они теже истом циљу.¹⁾

У првом периоду, она истражује трагове злочина или деликта, учинице који су га учинили, елементе ислеђења.

У другом периоду, она оцењује законски карактер дела, она прикупља индиције и доказе, оглашава да ли има места да се ставе у притвор учиниоци, утврђује надлежну јурисдицију.

Најпосле, у трећем периоду, она доводи ове учинице, оптужене или окривљене пред судију; она осигурава својом свечаношћу слободан развитак оптужења и одбране, она окружава суђење свима формама које су гаранција за правду.²⁾

Ове три фазе поступка, које конституишу у правном језику: *судску полицију, ислеђење и суђење* имају у исти мах специјалну мисију и један општи циљ: њихова је специјална мисија да сукоптивно пружају елементе гоњења, оптужења и суђења; њихов је општи циљ да припреме дефинитивну одлуку која статуира о акцији. Судска полиција истражује прве елементе ислеђења; ислеђење карактерише факта и сједињава доказе који треба да служе у дебати; најпосле дебата оцењује доказе и дела и води к пресуди.

Ову поделу аката поступка у осталом, показује сама природа ствари. Никакво оптужење не може постојати док поступак не констатује дело казнимо по закону; ако он не означава окривљеног, ако не пружа индиције и доказе: *accusatio crimen desiderat, rem ut definiat, hominem ut notet, argumento probet, teste confirmet.*³⁾ Како би суд могао бити заузет неком ствари, да судска полиција није признала егзистенцију дела које се гони, како би окривљени могли бити стављени било у притвор, било под оптужбу, да ислеђење није верифицирало карактер дела која им се приписују и утврдило против њих озбиљну претпоставку о кривци? како би најзад, пресуда могла бити израз истине, да претрес није дискутовао произведене доказе и оцењена по извесним формама њихова стварна вредност?⁴⁾

У даљим излагањима у овој расправи изложићемо атрибуције судске полиције и њену организацију, али пре него што пређемо на сам овај наш предмет, учинићемо једну напомену која се тиче организације наше истражне власти.

Члан 151. нашег Устава предвиђа установу суда у коме ће судити један судија за предмете мање важности: грађанске и кривичне. На остварењу ове уставне одредбе и установљењу једног таквог суда почело се радити још од пре неколико

година, одмах по ступању у живот данашњег Устава. Није вам познато шта је све рађено и припремано у овоме циљу, јер у нас на жалост још не постоји обичај да се поједини важнији пројекти публикују пре него што постану закон и на тај начин чује мишљење компетентних о њима, али из оних саопштења што су избила у јавност видели смо да постоји намера да се установе *срески судови*, о чему је и пројект спреман. Ови ће срески судови по поменутом пројекту имати двојак функције: *ислеђење кривичних дела* и *извршења грађанских пресуда и решења*, т. ј. у опште наплату или извршења до суђених приватно-правних тражбина грађанских и кривичним пресудама или решењима. У колико смо могли сазнати ова су саопштења о овим *оваквим* функцијама ових среских судова тачна по поменутом пројекту, по коме ће бити по један судија у сваком срезу са овим функцијама, и по коме се као што видимо *ислеђење* и *истраживање* кривичних дела пренаша на ове судије. Овим се пројектом дакле мења садања организација истражне власти коју сада врше полицијске власти и истражна власт преноси на судове.

Ова су питања од врло велике важности и дубоко засецају у јавни интерес у коме се приступа овој реформи. Ако се она не простудирају за времена и не реше правилно сам онај јавни интерес у коме се намерава ово реформа биће поврћен и циљ ове реформе промашен. С тога је потребна објективна и стручна дискусија о овим питањима, која може бити од велике користи за њихово правилно решење. Она ће одстранити погрешне погледе и утврдити једно правилно гледиште о овим питањима, што све може допринети доношењу добрих закона о организацији поменути установе: среских судова и истражне власти на чију реформу циља поменути пројекат закона о среским судовима. Тога ради потребна је студија ових питања и у страним законодавствима, чије нам организације истражне магистратуре могу послужити као модел при овим реформама, у колико се могу применити на наше прилике. У томе циљу, у овој расправи и излажемо овде организацију и атрибуције судске полиције у Француској, у којој она потпуно задовољава захтеве казнене правде и грађанске слободе, због своје добре организације. Прећи ћемо одмах на сам предмет наше расправе, не улазећи у дискусију поменутих питања која се тичу организације наше истражне власти, јер то није предмет ове расправе.

* * *

Материја судске полиције толико је пространа да обухвата једну већу партију науке кривичног поступка. Не само она обухвата права и атрибуције сваког од многобројних агената који учествују у њеној акцији било општим начином, било специјално, већ она обухвата и све акте које могу да изврше ови агенти у својим функцијама, све мере на које су овлашћени да их предузимљу, све формалности које су они дужни да испуне и примене. Ну, ми нећемо овде излагати

у целини овај предмет, онако како га наука кривичног поступка опширно третира, јер то није могуће на овом месту. Ограничићемо се да изложимо сумарно функционисање судске полиције у Француској, по ауторима које ћемо цитирати на свом месту у овој расправи, да би се видело како је организована ова власт у Француској, која има тако важну масију као што је истраживање и гоњење кривичних дела, у којој она по мишљењу аутора у опште добро одговара своме циљу.

Да објаснимо, пре свега, шта је судска полиција.

»Функција државе — каже *Garraud* у делу: *Fraité théorique et pratique d'instruction criminelle*,¹⁾ — која се састоји у вршењу правде у казненом предмету, имплицира операције *административног* и операције *судског поретка*. Отуда резултује потреба за конституисање два особена организма: *полицију* и *суд*. Овоме појму одговара главна подела француског законика о кривичном поступку у две књиге: прва под насловом: *судска полиција и званичници полиције који је врше* (De la police judiciaire et des officiers de police qui l'exercent²⁾), друга: *суд* (de la justice).

»Предмет је полиције одржање јавног поретка. Она се дели на *административну* и *судску полицију*. Прва има за циљ да *предуареди* и да *управља*, док судска полиција има за циљ *репресију* кривичног дела. Судска полиција истражује злочине, преступе и иступе, прикупља о њима доказе и предаје виновнике судовима који имају дужност да их казне.

»Јавни поредак у смислу полиције то је поредак као фактично стање које стоји на супрот нереду. Судска полиција интервенише само кад је какав неред, који је квалификован као нарушење, т. ј. какав злочин, преступ или иступ учињен или се појављује као учињен. Отуда њен круг акције почиње на самој оној тачци где се свршава круг административне полиције, Ова је последња *иревентивна*, судска је полиција *репресивна*.

»Обратно, улога судске полиције свршава се тамо где почиње улога суда«.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Милош М. Станојевић
судија

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

У злочинима ове врсте, коју аналишемо, силовања девојчице, коме претходи одвођење или отмица, има готово увек за последицу смрт жртве: угушивање, дављење, убоди ножа и отварање трбуха по правилу су неизбежни. Примери за ово обилују. Једно од најмонструознијих силовања јесте несумњиво оно, које је извршено над малом Пати, старом 7¹/₂ год., која је силована и убијена у Паризу 20. јула 1864 год. Њиме је, тако рећи, отпо-

¹⁾ tome deuxième. Стр. 529. 530.

¹⁾ *Faustin Hélie. Traité de l'instruction criminelle. tome IV. Стр. 4.*

²⁾ Исти.

³⁾ *Cic. Orat. pro Coelio. 5.*

⁴⁾ *Hélié. Цит. дело.*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

чела читава серија ових нових и одвратних злочина. Силовање над малом Пати извршено је са највећом бруталношћу, а убиство помоћу једног шиљатога и оштрог инструмента, којим је злочинац преко петнаест пута ударио несрећно дете, тако да јој је отворио и груди и стомак. Ма каква била народност творца ових злочина, жртве бестијалног еротизма и болесног садизма, увек су остављене жртве или у агонији, и нађене угушене, задављене или избодене ножем. Такав је случај био у Француској са девојчицама: Паги, Де, Нет, Дебили, Шеа, Леме, Адом ит.д.; у Немачкој са девојчицама: Бертом Виншелмејер, Фридом Ширман, Маријом Жорж, Катарином Шнајдер, Кларом Шадел и малом Бауер, старом 7 год., чији је леш нађен у једној шуми са разлупаном главом и отвореним телом 18. септембра 1908 год.; у Белгији са Маријом Валшер, Јустином и Малвином Дегреф, Јозефином Хендрик и Анетом Бело.

У свима овим одвратним злочинима жртва је, по извршеном силовању, била убијена. Лудило садизма представља, дакле, једно велико и свуда распрострањено зло.

Питање је, које се често поставља, зашто развратници убијају своје жртве по извршеном силовању? Да ли они ово чине с тога, да би уклонили једини објекат који би их могао оптужити, или зато што на други начин не могу да савладају отпор или да угуше вику жртве? У истини, не стоји ни једно ни друго. Развратници убијају своје жртве из простог задовољства. Крајња похотљивост придружује се радо свирепости. Код садизма је силовање врло често само увод у убиство; понекад се чак убиство извршује и без спољњег силовања.

И сама жена, која пати од садизма, задовољава своју похоту убијајући своју жртву, што доказује случај са Жаном Вебер. Па и само дете, болесно од садизма, силује и убија своје жртве. Један скорашњи пример за ово нуди нам Чешка. У Радошевицу су нађени, у малом одстојању један од другог, нагрђени лешеве трију девојчица, старих 5, 6 и 8 година. Творац силовања и убиства ових јадница био је Јозеф Скала, дечко од 13 година, који још није био напустио основну школу.

Као што се види дакле, ма какве биле прилике, народност, пол и доба старости злочинаца — развратника, силовања девојчица, у циљу задовољења садизма, готово су увек праћена убиствима.

Кетле је утврдио степене склоности ка злочину према доба старости и категоријама казних дела. Ако узмемо четири групе ових дела: тешке телесне повреде, крађе, силовања и убиства, и упоредимо их међусобно и са доба старости, видећемо да склоност ка злочину достиже максимум: код тешких телесних повреда између 25 и 30 год.; код крађа између 21 и 25 год.; код силовања између 21 и 25 год.; код убиства између 30 и 35 год.

* * *

Злочин из улице „Hirondelles“, у погледу свог извршења, не налази нам ни мало на силовања и атентате које смо

поменули и анализали. Ово је злочин друге врсте, потпуно различан и са специјалним елементима. Афера Ван Галк злочин је сложен, који се дели на више разних аката: крађа или одвођење девојчице, њено опијање и силовање, њена случајна смрт, черечење њеног леша, паковање ишчеречених делова, вешто одбацивање трупа и ногу и, најзад, лукавство и умешност у циљу изигравања власти. У овом злочину, силовању је следовала случајна смрт а не убиство. Брижљива анализа злочина показује, да је његов творац склон крађи, завођењу, силовању, вештим и циничким преварама, али не и убиству. Индивидуа, која притежава овај четвороструки карактер, може се наћи само у једном етничком групирању на свету. Јеврејска раса једина је, у којој се налазе индивидуе, способне за крађе, преваре, завођења и силовања, али неспособне за убиство. Вероватно је, и готово полуизвесно, да злочинац из улице „Hirondelles“, припада јеврејској раси. Како злочинац говори фламански, то он несумњиво мора припадати раси јеврејско-нидерландској, која показује опадање, и која обилује друштвеним изметом, опште познатим због својих прекомерних уживања и својих изопачених обичаја.

VIII. Једн редак тип сладострасника, предређањака и естетичара.

Творац злочина над малом Жаном није бруталан и свиреп убица, који малтретира своју жртву свирепомшћу једног дивљака, већ је ненормално, инпулзивно и порочно створење које је, и против своје воље, проузроковало смрт Жанину. Он, тако исто, није вулгаран адроповац, већ један редак тип лукавог сладострасника и лажног естетичара; тип млад, блазиран и лаком на нова задовољства, велики љубитељ „случаја“ и реткости. Он има дух своје расе и воли изванредне и скупе ствари, које његова телалска душа првенствено тражи, и до којих може да дође само згодном приликом. Он је уочио малу Жану, грациозне и примамљиве лепоте, и она га је надражила. Као сладострасник естетичар, он ју је желео, а кад се указала згодна прилика он ју је искористио. Он краде и ескамотира девојчицу, као што би то учинио и са сваким другим предметом од вредности: овај редак случај он је могао само желети, али га нарочито није тражио. Његова првобитна намера није, може бити, била злочиначка; у сваком случају он никад није помишљао да убије дете. Његова првобитна намера била је, да обожава дете као какав предмет од вредности, да га обазипа невиним миловањем, да му се приближи или да се у мислима њиме задовољава. Кад је већ једном имао дете код себе, надражај његових непокорних чула угушио је сваку sentimentalност. Ослобођена и незауздана животиња, под утицајем изопаченог укуса, појавила се изненада, неукротима и нервозна, са својим болесним наслеђем. Злочинац прво опија дете, и тек пошто је ово пало мртво пијано, он га у једном несвесном тренутку и под утицајем болесне и хистеричне страсти, силује, и ако је оно већ било непокретно и у агонији.

IX. Ипак вулгарни тип.

Злочинац, који је уочио малу Жану са свежим и лепим лицем, није љубитељ уметности, нити се разуме у лепим стварима. Да би се задобила жена или лепо дете, али у хаљинама тако простим и мање но скромним, треба притежавати идеал изопачене лепоте. И поред извесних својих рафинисаних укуса, наш злочинац може бити само лажан естетичар, без велике отмености. Он мора бити човек вулгаран и у погледу идеја, и у погледу порекла и васпитања, и у погледу начина мишљења, говора и рада, и поред своје лажне спољашности.

X. Невропатичан и догенерисан болесник жалосног порекла,

Злочинац је несумњиво болесно, нервозно и поремећено створење, и под утицајем болесног наслеђа. По рођењу, он припада друштвеном измету. Ако, као што је вероватно, припада раси јеврејско-нидерландској, извесно је да је његово порекло жалосно, јер код Јевреја преовлађује наследна форма криминалитета. Као тип веште варалице, он мора бити син препреденог крадљивца.

Штетан утицај жалосне фамилијарне средине морао је упропастити душу и мозак злочинчев у времену његовог детињства, или чак и доцније.

Презирући своје порекло и свој положај који, по његовом схватању, нису одговорили његовим заслугама, наш злочинац пао је једновремено и у анархију и у уживања. Његов анархистички дух почињао је у сувереном презирању свију ствари; он није био ни за борбу ни за мир; он је просто ненормалан. За овог човека, анархисту и усамљеника, важна је само једна ствар: уживање у свима облицима, почев од уста па до остатка.

Наш злочинац показао је у скупу својих акта особине реда, пажљивости, интелигенције, методе, вештине и мудрости. Као и сваки човек са болесним наслеђем, он је могао умаћи злу јачином своје воље. Он се могао поправити и регенерисати примерним и радним животом, умереношћу и уздржљивошћу, или здравом фамилијарном егзистенцијом. Он је, без сумње, претпоставио да живи усамљено, као савршени егоиста и необуздан сладострасник. Као и већина људи његове расе, требало је да тражи љубавних задовољстава само поред љубљене и обожаване жене, која би умеравала његов темперамент и контролисала његово владање; даље је било потребно да живи умерено, да се уздржава од јаке хране и од сваког дражења. Међутим, он је бежао од брака и презирао фамилијарне радости. Он је волео добро јело и неговао је свој стомак, што је, мало по мало, појачавало његово болесно наслеђе, и увећавало шансе за падање у злочин. Чак је вероватно, да је он на дан злочина радио под утицајем добре и јаке хране и јаких алкохолних пића.

XI. Професионалне особине и навике нашег злочинца.

У прва два дела свога злочина (одвођење и силовање детета), злочинац је

оставио траг своје расе, а у три остала дела (черечење леша, паковање ишчеречених делова и њихово одбацивање), он нам је пружио прецизне податке о својим специјалним и професионалним навикама и особинама.

Черечење леша.

Черечење леша Жане Ван Галк није новина у злочинима силовања. То је средство које злочинци врло често употребљају да би уништили лешеве својих жртава, или олакшали њихово преношење и прикривање. Овај начин поступања у главноме не успева много, јер се махом сви злочинци ове врсте хватају и осуђују. Као мотиве черечењу леша, криминалози означају мржњу, гнев, освету и страх. Криминални анали помину 76 случајева черечења лешева у Француској у времену од 1871 до 1892 год. У Белгији, пре афере Ван Галк, познати су случајеви Местдага и Демеза. Први је 14. августа 1877 год. ишчеречио у Анверу своју жену на 153 комада, а други је, такође, ишчеречио своју жену у Икселу, и ишчеречене делове посакривао у старе кутије за конзерве.

Черечење леша мале Жане нема, ни у ком случају, карактер скрнављења, оно није дело ни лудака ни алкохоличара. Да би се што лакше опростио леша и осигурао некажњивост, злочинац је исекао леш девојчице, која је случајно умрла у његовим рукама. Испод кецеље и сукње, којима је била покривена основа трупа, налазиле су се две велике, кржаве површине, дугуљастог облика, а у центру округла кошчана издубљеност. Кожа је била пресечена једним потезом оруђа, одоздо на горе, а површина пресека мишића била је равна и јасна. Злочинац је овај пресек, по свој прилици, извршио једним потезом ножа, чији је рез морао бити дугачак око 20 сантиметара. Оно што је одмах надало у очи код овог страховитог черечења, то је потпуна и геометријска сразмера две огромне ране, између којих су се налазила отворена уста материјиног канала.

Бутине су биле пресечене са необичном умешношћу и прецизношћу једним сигурним, кружним покретом руке, на начин који употребљају хирурзи а не месари. Овај пресек представља чудновату правилност и потпуно савршену симетрију, тако да између пресека једне и друге бутине нема разлике ни за један милиметар. Слична операција, извршена са овом прецизношћу, не може бити дело каквог алкохоличара. Њен извршилац морао је бити човек млад и снажан, циничан, хладан, одлучан али не и интелигентан. Право интелигентно створење устукнуло би са ужасом пред монструозном операцијом черечења леша. И сама идеја о оваквом скрнављењу једног бића никад му не би пала на памет. Злочинац је занатлија или бив. занатлија, који се ни од чега није устручавао да би само избегао казну. Али, и ако је потпуно хладно секао тело своје жртве, он то ипак није чинио са грубошћу и суровошћу већ, као вештак, са неоспорном умешно-

шћу и сигурном руком. Наш злочинац има, дакле, око вештака, укус за сразмером и симетријом, сигурну руку једног ручног радника и човека навикнутог на сечење, или на инструменат за сечење.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Основна Школа белотињска, актом својим Бр. 131, пита:

»Чланом 157. тач. 4. у закону о општинама, одређено је, да се народним основним школама за њихово издржавање издаје: «одговарајућа дванаестина по сразмери покупљеног општ. прихода или приреза за издржавање школе по школском буџету.

Ову законску одредбу неки надлежни тумаче овако: и. пр.: буџет је општински 8 хиљада динара а у ову цифру унет је и школски од 2 хиљаде, дакле, шест делова су општински два школски. У месецу јануару општинска каса примила је 100 динара, онда су 75 општ. а 25 школски, у месецу марту општ. каса примила је 50 дин. онда су општ. 37:50 а школски 12:50 дин. и кад би се овако тумачило, школе би се морале позатварати а зна се: да се прирез купи кад народ има а време од јануара па до 1. августа оскудно је.

Школе, а нарочито сеоске, издржавају се од приреза, а општине од такса, сточних пасоша, акциса и др. који се баснословно предвиђају те од стотине редко кад дође — добија се 10—15% и то је оно зло, које тек сад на школе наилази по горњем тумачењу, јер ће школски прирез подмиривати општ. расходе, а таксе, пасоши и др. остати непримљени и школе у сразмери оскудне, а да је овако показује однос буџета ове школе према општинском.

Дакле:

За ову 1910 год. школски расходи имају се измирити — покрити са прирезом 17% а општински са 8% општ. приреза; укупно у буџету изнеће 25%. Општинска каса до 1. октобра примила је приреза 1973 а осталих прихода 1261 дин. и начелник срески протумачио је: да од суме примљене у 3234 дин. општини припадају 6 а школском 2 дела — »према буџету општинском« а не, да школа треба да прими одговарајућу дванаестину свога буџета, а то је за девет месеци, колико јој по њеном буџету припада, па било ово из целокупног прихода или по сразмери приреза према унетим стопама овога.

Ако се узме да је тумачење среске власти правилно, онда је овој школи одзвонило; међутим, биће да је законодавац био посвећен о тешкоћама издржавања школа, па је и унео горњу законску одредбу чл. 157. тач. 4. — у истој нагласивши — »одговарајућу дванаестину« а речи: по сразмери покупљених општ. прихода или приреза, односе се на оно:

да се општине не могу више изговарти, како новаца не мају, јер школски прирез није покупљен, него да се школи мора издавати свако месечно припадајућа дванаестина из прихода свију буџетских позиција.

Моли се уредништво, да изнесе своје мишљење по овој ствари».

— На ово питање одговарамо:

Чести сукоби између школских и општинских управа око тога, што општине нису на време давале школама потребне суме за њихово одржавање, нагале су законодавца, да у тачци 4. чл. 157. закона о општинама, пропише казну за оне органе општинске, који би у овом послу били немарни или самовољни.

Сама редакција ове законске одредбе, не изгледа тако јасна на први поглед, али ако се потражи намера законодавца и логично доведу у везу речи и начин како су оне изложене, онда се мора доћи до овога закључка:

да школама треба ставити на расположење дванаестину њиховог буџета, кад год то буде могуће према суми укупно прибраних прихода по општинском буџету (рачунајући и прирез и остале буџетске приходе) у дотичном месецу.

Ако би се догодило, да је сума прибраних прихода у неком месецу недовољна, да се из ње издвоји за школу дванаести део њеног буџета, онда се мора, из покупљене суме за тај месец, процентуално изнаћи део који школи припада с обзиром на величину општинског и школског буџета.

Друкчије поступање, у овом последњем случају, одвело би из пређашње неправде, која је чињена школи, у неправду која би била сада чињена општини.

Јер, ако је општина дужна да издржава школу, она тако исто има сама право на живот.

Ако би, међутим, у месецима, кад је у опште слаба наплата пореза и осталих општинских прихода, давали школи све, а општини ништа, онда би одржавајући школу давали општину, која, сем дужности према школи, има још много у истој мери значајних здатака.

У овом су се правцу кретала и сваријана наређења старијих власти, која су претходила законском наређењу, а и сада договоран рад општинских и школских управа може да учини, да и школа и општина не осете незгоде у правилном одржавању, јер ако једног месеца не буде било прихода у довољној мери, биће га у другом, па се све може надокнадити.

II.

Основна школа жагубичка, актом својим Бр. 304, пита:

»У закону о народним школама чл. 16. предвиђено је, ко има право од наставника-ца на стан и огрев, али се ништа не говори о томе:

1) *Има ли права двадесетогодишња учитељица девојка, да прими и да држи у стану школском — који је њој одређен и у коме је она сама седела — и своју два цуга удавану старију сестру удовицу са туђим стварима (којима она рукује), а има и од чега да скромно живи?*

2) *Може ли школски одбор својим решењем (или суд општински својим решењем) уклонити из стана ову њену сестру, која је својим незгодним држањем дошла у сукоб и са школском управом, и општинским судом, и наставницима? Краће рећи: она њеним опхођењем не заслужује никакву пажњу, ни сажаљење, нити какву милост?*

Моли се уредништво за обавештење.“

— На ово питање одговарамо:

Члан 16. закона о народним школама, који говори о правима учитеља и учитељица на бесплатан стан, није, истина, одредио: који чланови породице и родбине могу становати са овима, али се, с обзиром на родбинске одношаје и дужности, никако не може порећи право једноме учитељу или учитељици, да у свој стан приме свога брата или сестру ради заједничког становања.

Ово право нарочито треба признати учитељицама девојкама из многобројних разлога.

Према овоме, ни школски одбор ни општински суд, не би могли својим решењем спречити даље становање особи, о којој је овде реч, у стану своје сестре.

Наравно, да сама учитељица треба да води рачуна о томе, да сви чланови њене заједнице подешавају своје држање тако, како не би досађивали онима, са којима по сили прилика морају живети под једним кровом у извесној заједници.

Ако би незгодно држање појединих чланова прелазило границе, које су законом постављене, онда се то има расправљати редовним законским и судским путем, с обзиром на величину кривице коју учине, али насилно истеривање из школске зграде не долази у та законска средства.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

И за општински прирез мањи од 50% потребно је одобрење општинског збора — чл. 33. закона о општинама у вези са чл. 167. Устава.

У општини Ј... за измирење општинских расхода за текућу годину, одбор општински је донео одлуку да се установи општински прирез у 40% од непосредне порезе. По том је ова одборска одлука послата надзорној власти на примедбу. Надзорна власт примила ју је к знању, стога је вратила општинском суду, да се с обзиром на распис г. Министра Финансија од 16-2-10 № 234, ствар ова изнесе пред одбор ради одређивања дана за општински збор, који ће имати да реши питање о стопи приреза.

Одбор општински поводом овога донео је одлуку, којом је одлучио, да је напомена — примедби надзорне власти о упућивању општинског одбора на распис М. Ф. неумесна и противна како чл. 131. закона о општинама, тако и чл. 167. Устава, — јер је поменути чл. 131. закона о општинама у свему прописана процедура, шта се и како се има посту-

пити у случају кад општински прирез не износи више од 50%.

Како је пак општински прирез, у општини Ј... за подмирење буџетских издатака у тек. години испод 50%, то ова ствар и не може бити предмет зборских одлука и одобрења, стога да се предмет враћа надзорној власти да поступи по чл. 131. закона о општинама.

Надзорна власт обуставила је од извршења ову одборску одлуку из разлога: „што је тач. 2. чл. 33. закона о општинама, а у духу чл. 167. Устава предвиђено да зборови решавају о стопи приреза у опште, и да је то „омашком“ изостало у члану 131. закона о општинама, који специјално говори о буџетима са прирезом испод 50%, а који је у противуречности са горњим поменутих прописима — те да М. Ф. користећи се правом, које му даје чл. 142. закона о општинама, издао поменути распис ради правилне и подједнаке примене, а у духу горепоменутих општих одредаба, који распис мора и за одбор општине Ј... бити обавезан. Незадовољан овим решењем председник општ. суда у име одбора изјавио је жалбу Савету, наводећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

У првој алинеји чл. 131. закона о општинама утврђено је, да се општински буџет у случају ако прирез не би био већи од 50%, пошто га одобри општински одбор, само шаље на примедбу надзорној власти, а никако се овако састављени буџет са стопом приреза испод 50% не износи збору на одобрење. Како се овде види, да је стога приреза 40%, дакле мањи испод 50%, то одбор општине Ј... мисли и налази, да према оваком јасном законском пропису једног специјалног закона такав буџет не може бити предмет зборских одлука и решавања, нарочито у толико пре, што чл. 131. поменутог закона долази после чл. 33. т. 2. истог закона, који говори, да збор решава о прирезу за подмирење општинских потреба, али овај доцнији чл. 131. говори у ком случају и при којој величини стопе збор треба бити саслушан и када ће му се буџет са толиком стопом приреза изнети на решење, и да према оваквом случају ово није „омашка“ у чл. 131. зак. о општинама, како то погрешно надлежна надзорна власт вели, пошто је законодавац при решавању истог ценио и важност одбора, који је дошао поверењем већине, да о овим стварима решава, те му и законодавац верује да сам и самостално може доносити одлуке у случају кад прирез није већи од 50%; а тек у случају већег приреза од 50% имало би се по овом чл. 131. закона о општинама припитати збор и од њега тражити одобрење, пошто је право и целесходно, да грађани једне општине из чијег се џепа тражи тако велики прирез, више од 50% сами о томе решавају и како је то прописано опет јасно у чл. 131. истог закона.

Тако исто нема места позивању власти на чл. 167. Устава, који у првој алинеји доиста говори, да се никакав општински прирез без одобрења општ. збора не може установити, пошто баш у том чл. 167.

Устава у последњој алинеји стоји, у ком пак случају имало би се тражити одобрење таквог збора, а које би одобрење закони одредили, те како је закон о општинама као специјални закон у своме чл. 131. јасно и тачно одредио при којој је стопи приреза потребно тако одобрење збора, то овај чл. 131. закона о општинама, није у противуречности са чл. 167. Устава.

Државни Савет разматравши жалбу и послата акта, нашао је, да је решење правилно и па закону основано, стога он је на основу чл. 170. закона о општинама одобрио, а жалбу одбацио као неумесну.

Одлука Државног Савета од 7. октобра 1910 год. № 9495.

За окружног посланика не може бити изабран државни лекар, ако је он у исто доба срески лекар оног среза, који га је изабрао — члан 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 71. закона о општинама.

На дан 4. јула тек. год. извршен је избор окружних посланика за срез к... округа кр... Између осталих изабран је за окружног посланика за дотични срез и Д-р А... П... који је у исто време и државни лекар истог среза. Противу овог избора жалио се Државном Савету Б... Р... тежак из Кобиља, па је навео, да исти поред осталог не може остати у у снази, јер је за окружног посланика изабрат Д-р А... П... државни лекар дотичног среза, а тиме су повређени прописи чл. 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 71. закона о општинама.

Ево, како жалитељ у својој жалби резонује, да избор среског лекара за окружног посланика, а за срез у коме је државни срески лекар, не одговара закону: „По чл. 58. зак. о уређењу округа и срезова за окр, посланика може бити изабран сваки писмени српски грађанин, који је навршио 25 година, и има све друге услове, који се траже за кметове и одборнике. Према овоме законском пропису, а и по чл. 71. закона о општинама, који говори о томе: који може бити општ. одборник — лекар срески, као шеф санитаретске полиције ни у ком случају не може бити општински одборник, јер он има силу и власт непосредног санитаретског-полицијског надзора над општинама. Па, кад срески лекар не може бити општ. одборник, онда према јасној и императивној горњој законској одредби не може бити ни окружни посланик, а следствено не може остати ни избор Д-ра А... П... за окр. посланика за срез к... округа кр...“

Са свим су умесни разлози законодавца, да се за окружног посланика може изабрати онај, који нема услове за општинског одборника. Лекар један у једном срезу, који има право и дужност шефа санитарне полиције из више разлога не може бити општински одборник, па ни окружни посланик, јер су то самоуправна тела, која дејствују и код којих се хоће да су без државних чиновника, који имају право санитаретског надзора. Окр. скупштина може имати свог самог

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

управног лекара као експерта за санитарске ствари, а никако члана окружне скупштине, лекара.

Сем тога лекар је државни чиновник, он мора лечити свет и без таксе; а који ће лечити грађане, кад лекар оде чак у Кр. на рад окружне скупштине? То никако не може бити, јер је здравље прече од свега.

Државни Савет по разматрању жалбе и послатих аката, нашао је, да с обзиром на пропис чл. 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 71. закона о општинама, избор окружног посланика Д-р А. П. за срез к. не може остати у снази, јер се из послатих изборних аката види, да је државни лекар у истом срезу; стога је његов избор на основу чл. 69. закона о уређењу округа и срезова поништен.

Одлука Државног Савета од 30 августа 1910 године № 7647.

М. Д. П.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

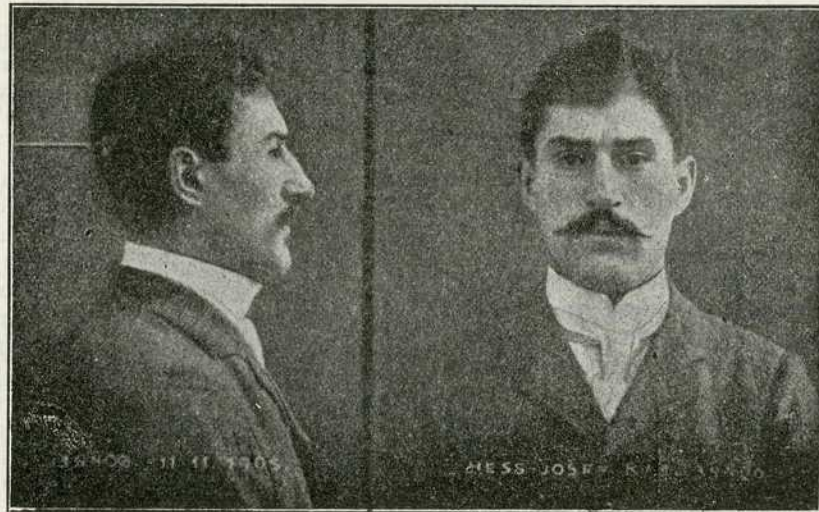
Ђура Савић и његова жена **Даринка**, скипачки Цигани, који одговарају за крађу, побегли су са Умке испред спроводника. Ђура је стар 74 година, малог раста, косе и велике браде—седе. Даринка је стара 50 година. — Денеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 14076.

Никола Богдановић, из Милошевца, похарао је свога газду Ђоку Стојановића, трговца из Пожаревца, и однео му: два пара новог одела, један пар црних ципела и разне ситнице, па затим побегао. — Денеша начелника округа пожаревачког Бр. 15136.

29. септембра по новом, убијен је у Прагу у својој мењачкој радњи и похаран Едуард Кох, мењач. По остављеним отисцима од претију на

из Шваца у Тирољу, чију слику овде износимо, као и његовог саучесника *Јозефа Карла Хеса*, машинисте, родом из Беча, које треба у слу-

Младен Радосављевић, притвореник суда општине свиђајиначке, провалио је апсану па затим побегао; он је стар 18—19 година, раста

чају проналаска притворити и известити Управу града Београда с позивом на Бр. 35107.

Непознати зликовци, ноћу између 5. и 6. овог месеца, у селу Велеречи, убили су Александра Плића, из Јарменовца, и олјачкали му 700 динара. Опис зликоваца непознат је — Денеша начелника среза таковог Бр. 10772.

Јованка Милановић, одвојено живећа жена Милоша Милановића, из Пасковца, побегла је од свога оца и том приликом украла му 180 динара. Она је стара 21 годину, средњег раста, косе и очију смеђих. Са њом је побегао **Драгутин Ристановић**, из Воћњака, стар 23 године, косе и очију плавих, бркова плавих и малих. — Денеша начелника среза јадранског Бр. 18492.

Александар Ранковић, слуга, украо је своје газди Д-р Лазу Стојановићу, лекару из Београда, једну велику сребрну кашику за супу са монограмом «М R» па затим побегао. Он је стар 45 година, црномањаст, раста средњег. — Акт кварта павлушког Бр. 8720.

Станко Поп-Димитријевић, из Кичева, има да издржи 6 дана затвора по пресуди

малог, смеђ, очију граорастих, косе црне у селачком оделу. — Денеша начелника среза ресавског Бр. 18651.

Костадин Вељковић, притвореник протекског првостепеног суда, побегао је испред спроводника 24 септембра ове године. Он је стар 17 година, раста средњег, косе смеђе, очију смеђих, у лицу блед. — Акт протекског првостепеног суда Бр. 20106.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

ТРАЖИСЕ

Благоје Новчић, шегрт из Валева, отумарао је незнано куд 20. септембра и до данас се није вратио. Он је стар 12 година, раста малог, косе очију и обрва црних, у грађанском оделу са шајкачом на глави и опанцима на ногама. — Акт начелства округа валевског Бр. 13252.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 7. и 8. овог месеца Владимиру Јовашевићу, из Прељине, украден је један коњ, матор 8 година, длаке зелене, без жига са репом проседим. — Денеша начелника среза љубићског Бр. 13426.

НЕСТАЛА СТОКА

Таси Борђевићу, из В. Лукање, нестало је један коњ, матор 8 година, длаке врне са жигом «О». — Денеша начелника среза нишавског Бр. 16885.

Борђу Пешићу, из Бериловице, нестало је један коњ, матор 10 година, доратаст, на леђима и врату има белугу од убоја. — Денеша начелника среза нишавског Бр. 16880.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

неким предметима, и бечка и берлинска полиција упознале су у извршиоцу познатог разбојника и лопова *Рудолфа Хаузера*, родом

Монополеке Управе за кријумчарење. Он је стар 40 година, средњег раста црномањаст, добро развијен. — Акт кварта варшког Бр. 11700.